

Пам'яті Олени Платонівни Костюк

7 лютого 2012 р. після тяжкої хвороби пішла з життя відомий учений-патофізіолог, ендокринолог, професор, доктор медичних наук, лауреат премії ім. О.О. Богомольця, член професійної секції Американської діабетичної асоціації, провідний науковий співробітник Інституту фізіології ім. О.О. Богомольця НАН України Олена Платонівна Костюк.

Олена Платонівна народилася 29 січня 1957 р. у Києві в родині науковців – відомого вченого-нейрофізіолога, академіка Платона Григоровича Костюка та вченого-патофізіолога Людмили Василівни Костюк. Її бабуся, Олена Миколаївна Хохол, була відомим лікарем-педіатром, членом-кореспондентом АМН СРСР, завідувачем кафедри госпітальної педіатрії Київського медичного інституту. Дідусь Олени Платонівни, Костюк Григорій Силевич, був відомим ученим, академіком, директором науково-дослідного Інституту психології УРСР (нині Інститут психології ім. Г.С. Костюка АПН України). Після закінчення у 1980 р. Київського державного медичного інституту з відзнакою за спеціальністю «лікувальна справа» Олена Платонівна працювала в Київському НДІ ендокринології та обміну

речовин ім. В.П. Комісаренка АМН України на посадах від клінічного ординатора до провідного наукового співробітника. Вона займалася проблемами цукрового діабету та в 1986 р. захистила кандидатську дисертацію «Роль декотрих контрінсулінових гормонів (глюкагону, соматостатину та соматотропіну) у патогенезі цукрового діабету та діабетичних ангіопатій» за спеціальністю «ендокринологія». Згодом Олена Платонівна розпочала тісне наукове співробітництво з Інститутом фізіології ім. О.О. Богомольця НАН України, де намагалася поєднати клінічні та експериментальні дослідження для більш глибокого розуміння перебігу захворювань на клітинному та молекулярному рівні. У результаті такої співпраці вона захищає докторську дисертацію «Зміни кальцієвого гомеостазу в нервових клітинах при розвитку діабетичних нейропатій» (1999 р.). З 2004 р. до останніх своїх днів Олена Платонівна працювала в Інституті фізіології ім. О.О. Богомольця НАН України на посаді провідного наукового співробітника відділу загальної фізіології нервової системи та була керівником наукової групи, що займалася проблемами, пов'язаними з вивченням низки патологій нервової системи. З появою О.П. Костюк в інституті започаткувалися дослідження змін кальцієвого гомеостазу при нейроендокринних захворюваннях і фармакологічних впливів на них. Особлива увага була спрямована на вивчення порушень внутрішньоклітинної регуляції кальцію в нервових клітинах при таких патологіях, як діабетична нейропатія та ацидоз, що виникають при цукровому діабеті. Нею були започатковані дослідження особливостей внутрішньоклітинного кальцієвого гомеостазу нервових клітин при хворобі Альцгеймера. Під керівництвом Олени Платонівни в Міжнародному центрі молекулярної фізіології АН України проводилися дослідження ролі TRP-каналів у кальцієвій сигналізації сенсорних нейронів у нормі та патології. Олена Платонівна була керівником або відповідальним виконавцем

низки вітчизняних і міжнародних наукових проектів, пов'язаних з дослідженнями в галузі ендокринології та нейрофізіології, була членом українських і міжнародних наукових товариств, серед яких Українське фізіологічне товариство, Українське товариство з нейронаук, Українське товариство патофізіологів, а також була членом редакційної ради «Фізіологічного журналу».

О.П. Костюк – автор понад 140 наукових публікацій і співавтор монографій «Клиническая диабетология», «Артериальная гипертензия при сахарном диабете», «Ионы кальция у функции мозга – від фізіології до патології», «Внутриклеточная кальциевая сигнализация: структуры і функції». Вона була науковим керівником трьох кандидатських дисертацій, нею підготовлений курс лекцій «Молекулярна фізіологія», який вона викладала студентам кафедри прикладної фізики факультету ФТІ Національного технічного університету «КПІ». У 2010 р. Олені Платонівні присуджено вчене звання професор. Зараз її учні працюють у відомих лабораторіях США та Швеції. За

вагомий особистий внесок у розвиток вітчизняної фізіологічної науки, підготовку висококваліфікованих кадрів, багаторічну плідну наукову діяльність Олена Платонівна Костюк нагороджена медаллю «За працю і звитягу».

Леся, як її називали рідні та друзі, до останнього свого подиху цікавилася науковими новинами. Вона була скута хворобою і не могла писати, тому диктувала, а мати записувала текст статті. Один із її учнів, Сергій Романенко, написав із США, де він зараз працює: «Олена Платонівна була непересічною особистістю та чуттєвою людиною, віддано присвячувала своє життя науці та роботі, незважаючи на всі складнощі, що спіткали її у житті, вона невпинно рухалася вперед, не жаліючи сил задля роботи та колег. Вона залишила нас у молодому віці, коли ще могла чудово та плідно працювати, це безсумнівно значна втрата для української науки...».

Світла пам'ять про Олену Платонівну назавжди залишиться в серцях її колег, учнів, співробітників, її ім'я вписано в історію української науки.

Лук'янець О.О., Ченцова І.І.